

PAKINOITA

Ehkä aika
ei ole ajanut niiden ohi?

Kirsti Luova

Kirsti Luovan pakinoita,
Hämeenkulma-lehdessä
2010-luvulla.

Ehkä aika
ei ole ajanut niiden ohi?

Kirsti Luova

PAKINOITA

© 2026 Kirsti Luova

Kannen suunnittelu: Mauri Laakkonen

Kannen kuva: Kirsti Luova

Kustantaja: BoD · Books on Demand, Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-89-2201-8

Sisällysluettelo

Vapaata sivistystä	7
Suomalaisuus	9
Kalevalan laulumaassa	11
Evakkotiellä	14
Siika, säynävä, silakka, muikku	16
Juhannus maalla	19
Pieni sivujuonne Krimin sodasta	22
Voiko kirjan korvata	25
Arjen kultareunus	28
Jo joutui armas aika	31
Kevättä Berliinissä	33
Kirjaston aarre	36
Naisten asema	40
Rakas kunta	44
Satuilua	47
Sapekasta marinaa maalta	50
Valoa kylästä, Kolmas ikä kolmannella sektorilla	53
Suomen pienet rakkaat koulut	57
Piipahdus Pietarissa	61

Käden taidot eli mitä tehdä rukilla	64
Muotia ilmeellä	67
Kissa ja koita, nukkuvat eläimet	69
Kissataulut kunniaan	74
TV-kääntämistä yhtä kauan kuin televisioita	76
Ihana villa	79
Me muistamme	81
Hengitysilmaa ja näköaloja	83
Syömisilmiö	85
Vanhuus yllättää	88
Viestien verkossa	91
Mistä tunnet sä ystävän?	94
Äidin opetukset	97
Kuvassa mukana	100
Pieni muistutus muistamisesta	102
Oi ihana kesä	104
Sankari siivooja	106
Leikkivätkö lapset	108

VAPAATA SIVISTYSTÄ (2013)

Syksyn tullen itse kullakin herää jälleen into ryhtyä opiskelemaan uusia taitoja tai lämmittämään entisiä. Meitä suomalaisia hemmotellaan suurenmoisella kansalaisopistojärjestelmällä. Me saamme opiskella melkein mitä tahansa.

Yli sata vuotta sitten perustettiin ensimmäiset työväenopistot tarkoituksena sitä kautta kohentaa työväestön sivistystasoa. Idea laajeni sitten kansalaisopistoiksi, joissa kuka tahansa sai opiskella. Aluksi kaupungeissa toimineet kansalaisopistot siirtyivät vähitellen myös maaseudulle, kunnes 1970-luvulla lähes joka kunnassa oli omansa. Siitä on siirrytty laajempiin alueopistoihin, kuten päijäthämäläiseen usean kunnan yhteiseen Vellamo-opistoon.

Toiminnan pohjana on laki vapaasta sivistystyöstä. Kansalaisilla on oikeus sivistyä. Kurssit ovat tietysti maksullisia, koko vuoden opetuksesta saa maksaa ehkä satasen verran ja opiskelutarvikkeet, kirjat ja muut materiaalit joutuu kustantamaan itse. Mutta pientä se on. Harrastamisesta koituu paitsi iloa myös näkyviä

tuloksia vaikkapa kudonnaisten tai taide-esineiden muodossa.

Mitä kaikkea voimme oppia kansalaisopiston kursseilla? Tietysti eri kieliä pätevien opettajien opastamana. Monenlaista kuntoilua, sählyä, kuntonyrkkeilyä, vesijumppaa, kahvakuulaa. Taideaineita, keramiikkaa, kuvataidetta, tiffanylasitöitä. Puutarhanhoitoa, metsäsieniä, luonnonilmiöitä. Tietotekniikkaa, taloutta, historiaa. Kastikkeen tekoa, kiinalaista lääketiedettä. Huovutusta, helmikirjontaa, pitsin nypläystä. Japanilaista kirjansidontaa, kahvipussien punontaa, ukulelen soittoa. Lista ei lopu tähän. Runsauden pula siitä tulee, yhtäikaa ei voi osallistua kaikille kursseille. Mutta jos joka vuosi ottaisi yhden luentosarjan, joka sivistää, ja yhden käsityökurssin, jolla oppii tekemään jotain näkyvää, ja yhden kuntoa kohentavan liikuntamuodon, niin eiköhän sillä taas vuodeksi pärjää vapaan sivistyksen valtiatiellä? Kun välillä tuhraantuu aikaa tuon televisiinkin katseluun.

SUOMALAISUUS

Kun pitää selittää ulkomaalaiselle, mitä on olla suomalainen, on ensin mentävä saunaan. Miksi ihmeessä? Riisutaanko kaikki? Intialainen tuttava kääriytyi peloissaan lakanaan, mutta rauhoittui sitten, koska lämpö toi hänen mieleensä kotimaan. Saunaanhan ei mennä höpöttämään small talkia eikä varsinkaan väittelemään. Saunaan mennään nauttimaan hiljaa ja puhdistautumaan, niin että löylyveden kihistessä kiukaalla hien mukana irtoavat kaikki arkiharmit ja muu joutava. Vastalla mätkiessä tulee omatkin epäonnistumiset ajettua maan rakoon. Kalevalan sanoin: ”kylvettelen, löylyttelen, tinatippalehtysillä, mesiseksi mieleltänsä, simaseksi sydämmeltänsä.” Puhtaana ja lämpimänä koivuntuoksuinen suomalainen on parhaimmillaan ” kasvot vallan kaunihina, poskipäät punertavina.”

Toinen suomalaisuuden peruspiirre, sisu, oli helpompi selittää silloin, kun suomalaishihtäjät ja juoksijat ponkaisivat metsien kätköistä hammasta purren suoraan palkintopallille. Silloin talvisodasta oli kulunut vasta sukupolven verran ja taistelumieli oli muistissa.

Sisu ei ole mihinkään kadonnut, se näkyy vain eri tavoin kuin ennen: esimerkiksi siinä, miten sinnikkäästi lapset takovat kännyköillään Angry Birdsin pelejä, joissa lintuhävittäjät yrittävät päästä läpi harmaan kiven tuhoamaan röhkiviä possuja.

Suomalaiselle luonto on tärkeä, niin tärkeä, että joka toinen haluaa rantamökin mutta ei naapureita, metsää mutta ei marjanpoimijoita, joutsenia mutta ei merimetsoja, pihasiilin mutta ei susia. Suomi on tiivis osa Eurooppaa, ja siitä olemme ylpeitä, mutta liekö entinen suomalaisidentiteetti muisto vain? Nykyään suomalainen pelkää metsässä. Luonnosta on tullut niin tuntematon, että sitä on parasta katsoa televisiosta.

Mutta ainakin sauna on ja pysyy. Ehkä sieltä lauteidenalushämärästä vanha saunatonttu nykäisee suomalaisen varpaasta ja sanoo: ”Mieleni minun tekevi, aivoniajattelevi lähteäni laulamhan, saa’ani sanelemahan, sukuvirttä suoltamahan, lajivirttä laulamahan...”

Kirsti Luova on eläkkeellä oleva
kärköläläinen kirjailija, kielenkääntäjä
ja lasten kirjojen kustannustoimittaja.

Tämä kirja sisältää pakinoita, jotka on
julkaistu Hämeenkulma-lehdessä
2010-luvulla.

Ehkä aika
ei ole ajanut niiden ohi?

BoD

